

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET.

LÖRDAGEN DEN 18 JULI 1903.

N:R 29 (864)

Ståhlberg foto.

EVA AHLSTRÖM.

NORDENS kvinnor hafva mer än en gång gjort sig ett namn, aktadt och hågkommet både af samtid och eftervärld, och detta nära nog på alla de områden, dit mänsklig verksamhet sträcker sig. I litteraturens, konstens, vetenskapens tjänst hafva de skurit lagrar, hvilka ej stå männens efter, och där det gäller verk, skapade på grundvalen af ett ädelt, varmt känande hjärta, hafva de förvisso städse stått i första planet.

Den finska kvinna, hvars namn läses här ofvan, hör till dem, hvilka finna sin högsta lycka i att se andra lyckliga, och en gifmild försyn, som helt visst funnit behag i hennes gärningar, har ock satt henne i tillfälle att på ett för våra förhållanden storartadt sätt kunna fullfölja sina ädla planer i det skönas och godas tjänst. Det är främst de humanistiska sträfvandena hon med aldrig svikande intresse befordrat och befordrar, det är de af sjukdom behäftade, de i armod försänkta, de, som stå skyddslösa, hon tagit på sin anpart att omhulda.

Hvad hon verkat i välgörenhetens tjänst, hvad hon utsatt för de nödlidande, för de blinde, för värnlös djurvärld skall lända henne till riklig välsignelse. Och i allt detta liksom äfven i det hon utfört på andra områden, har hon trofast och hängifvet fortsatt det verk, hennes 1896 bortgångne ädle make, kommersrådet Antti Ahlström, begynt. Dessa båda makars namn skola stå oupplösligt bundna vid hvarandra på de blad, hvilka en gång

komma att tolka filantropiens stordåd i Finland.

Vi hafva nu närmast föranledts att göra kommersrådinnan Eva Ahlström känd för Iduns stora läsekrets på grund af den för någon tid sedan invigda, storartade stiftelse, ett ålderdomshem för män och kvinnor, hvilka krafter svikit dem i arbetet för tillvaron, fru A. på egen bekostnad, för 85,000 mark, låtit uppföra invid staden Björneborg i Norrmark, centrum för firman Ahlströms storartade anläggningar i detta land. Hemmet är afsedt främst för sådana orkeslösa och äldre, sjuka arbetare, så män som kvinnor, hvilka haft anställning å Norrmarks bruk och i öfrigt genom sin vandel gjort sig förtjänta af att ihågkommas på ålderdomen. I mån af utrymme och behof är det meningen att bereda plats äfven för andra i firmans öfriga possessioner i landet anställda, ålderstigna arbetare.

Med denna storartade inrättning har fru kommersrådinnan A. på ett det varaktigaste sätt befast minnet af sin person.

Men denna donation är ej den enda, som gått ur hennes hand. Några veckor före invigningsdagen ställde hon ej mindre än 25,000 mark till de nödlidandes i landet förfogande, och denna donation har under årens lopp föregåtts af en talrik mängd andra till olika ändamål. De donationer hon och hennes hädangångne make gjort för det allmänna bästa närma sig helt visst det betydande beloppet af en million mark.

Emellertid är det ej ensamt i välgörenhetens tjänst fru A. verkat; också folkupplysningen, konsten, litteraturen och tidningspressen hafva städse ägt och äga i henne en varm vän och befrämjarinna. Det skulle föra oss för långt att i detalj redogöra för de stora inköp af konstverk och de beställningar af sådana hon under gångna år gjort.

Under det betryck tidningspressen för närvarande arbetar hos oss har fru A. bland annat lagt sitt intresse för densamma i dagen genom storartade prenumerationer. Då Helsingfors' Filharmoniska orkester i slutet af förra året anträdde sin konsertresa till utlandet för att där göra den finländska musiken känd, bidrog hon genom ett rundligt belopp till framgången af företaget.

Också kvinnans sträfvanden för vinnande af medborgerliga rättigheter hafva i henne städse ägt en varm vän.

En så vacker lifsgärning som kommersrådinnan Eva Ahlströms är värd allt erkännande, den är tillika värd att blifva känd inom de vidaste kretsar. Och den skall helt visst också till fullo uppskattas där liksom den blifvit och blir det inom den stora skara hängifna vänner hon härigenom och genom sin sällsynt varma och vinnande personlighet samlat kring sig.

V. LINDMAN.

SOMMARKVÄLLAR FÖR LÅNGSEDAN.

I.

MIN LILLA ÄLSKADE så hvit
i sommarkvällen sitter,
och vinden blåser långsamt hit
en rosensky, en doft af hö
och svalkan från en sjö
och skogens sista kvitter.

Och göken hörs i solens fall
på andra stranden.

Söder gök
döder gök,
nu bleknar himlaranden.
De våta dimmorna gå vall,
och tyst är vind och kvitter.
Min lilla älskade så kall
i sommarluften sitter.

II.

Aspens löfverk bäfvar,
och daggen väter min käras kjol.
Högt öfver jorden sväfvar
en spökdag med månen till sol.
Vi gå på botten af världen
och veta ej hvart vi gå.
Mänskan på ängar och gården
och trollmörkt i skogens vrå.

Våra vägar bära
ömsom i dunkel och ljushaf in.
Din andedräkt är mig nära,
och din hand har somnat i min.
Furorna mumla och mässä
och hviska och allt blir tyst.
Du lilla hvita prinsessa,
mitt hjärta ditt hjärta har kysst.

III.

Det är lördagskväll och stilla och dödt,
och farfar i länstolen nickar,
genom öppna fönster doftar det sött,
flugorna surra och klockan pickar.

Och jag hviskar med dig i en vrå,
där de tätaste skuggorna trycka.
Hvad är det du gnolar och väntar på?
Din blick är förgylld af lycka.

Och blek är din panna och blekt ditt hår, dina händer bränna och skaka... Men det är som det vore hundra år sen dess, när jag tänker tillbaka.

Det är som jag läst allting i en bok med bilder, som åren försvaga, och glömt att jag nu är gammal och klok och börjat att tro på en saga.

BO BERGMAN.

TEREPSKONFERENSER. AF LAURA FITINGHOFF.

»JA, NU ha vi gått igenom »Jerusalem», och det är icke godt att veta hvad vi skola välja härnäst, som i samma grad skall kunna tillfredsställa oss. Om vi nu kanske skulle vänja vår blick vid det gråa nyktra dagsljuset och ta itu med ett populärt vetenskapligt arbete? Hvad säger ni om Schopenhauer till exempel? Här har jag ett både kortfattadt och lättläst verk af honom. Jag har tittat här och där i boken och vill förbereda er på, att vi få höra skarpa omdömen om vårt kön. Han anser oss vara behäftade med alla slags andliga lyten, vara nyckfulla, tanklösa slafvar af våra vanor, trångsinnade inskränkta själar utan vilja eller förmåga att höja oss utöfver det hvardagligas nivå eller att kunna hänge oss åt ett logiskt tankearbete. Dessutom föraktar han oss som varelser behäftade med fysiska brister, ett småväxt, kortbent släkte.»

»Är karlen galen eller är du det, som ens kan föreslå, att vi skulle kasta bort våra dyrbara timmar och betala tungplikt, så att man kan dö af ansträngningen att nödgas tiga för att lyssna till sån't där drafvel. — Det var sant. Fru ordförande! Jag glömde att begära ordet. Den korkskrufven är då så besvärlig och jag hinner aldrig ta till den, förrän jag fräst iväg med hvad som sjuder opp inom mig, när jag blir förargad. — »Småväxt», »kortbent». En sådan idiot! ... Fru ordföranden har ordet.»

Fru Ida, ordföranden, höjde hotande klubban, i det hon på ett rörelsen motsägande sätt log emot den oförbätterliga, det »bortskämda barnet» i kretsen, lilla fru Sif. Ida satt midt i soffan med en hög uppskurna böcker framför sig på bordet, som för öfrigt var omgifvet af flere äldre och yngre gifta damer, alla upptagna af arbeten för någon blifvande välgörenhetsbasar.

»Är det ingen, som vill yttra sig i frågan?»

Alla visade nu uppsyn af beslutsam tystnad. Teköket puttrade ute i salen och doften af nygräddadt bröd gjorde sig gällande på ett alltför utmanande sätt.

Klapp! Klubban föll.

»Det är ledsamt, att vi inte ha Margit här med i dag. Hennes man skulle ut på mönstring, sade hon mig, när jag var hos henne i går, och hon hade helt oväntadt blifvit erbjuden att komma med honom. Det var hans födelsedagsgåfva till henne. Hon var så förtjust, ty hon skulle få följa med honom till sin hemtrakt, har ju aldrig kunnat göra det förr för de små, hvilka nu två, tre år kommit just vid denna tiden.»

»Åh, det är hennes födelsedag! Vet ni hvad, eftersom det nu faller sig så lägligt, att vi äro så här tillsamman utan henne, så tycker jag, att vi komma öfverens om, att vi öfverraska henne på födelsedagen allesamman.»

Fru Aimée, den unga bankirfrun, hänvände sig lifligt till de andra i kretsen.

»Förträffligt!»

»Ypperligt!»

»Precis hvad vi böra göra.»

»Just åt Margit, som sätter så mycket värde på vänlighet.»

»Men vi skola ha någon gåfva till henne.»

»Naturligtvis, alla hvar sin gåfva förstås.»

»Jag föreslår att vi skriva på lappar, som vi veckla ihop till slutna sedlar, hvad vi ämna ge henne, så läser jag upp det, utan att veta hvem som skrivit hvar lapp. Blir det inte bra tycker ni: Se här!»

Fru ordföranden, som kommit upp med förslaget, skickade omkring papper och blyertspennor, som i och för en beräknad votering funnos i beredskap.

Det var tyst en stund, medan pennorna snabbt och ljudlöst gledö öfver papperet. En efter annan lade de sammanvikta »sedlarna» i den i hast tömda bonboniären.

Fru ordföranden vecklade upp och började läsa dem.

Början var blygsam: »En dubbel hvit hyacint i kruka.»

Damerna drogo på munnen litet besvärade. De gissade alla hvems namn som fanns på sedeln. Det var Agdas, med den afundsvärdt rundligt tilltagna hushållskassan, af hvilken hälften omsattes i eleganta toaletter.

»N:r två: hvita hyacinter, röda tulpaner och liljekonvaljer i en korg med form af en lyra.»

Stämningen blef munter. O, den lilla Annikan med sina poetiska funderingar!

»N:r tre: hvita hyacinter med gredelina syrener.»

»N:r fyra: violer i form af en porträttram.»

»Men se här då. Nej, detta blir nästan komiskt: åter hvita hyacinter och så gula rosor och skära nejlikor i ett ymnighetshorn af ljusgrön bast. — Det var en storståtlig present så här års.»

»Ett kilo konfekt.»

»En japanesisk solfjäder till rumsdekoration.»

»Hyacinter och narcisser i någon trefligt formad korg.»

»Tre skära rosor, en för hvart barn.»

Under skratt och munterhet samlades man därute vid tebordet, där frågan vidare skulle afhandlas.

Man fann det lustigt, vittnande om god enighet och sympati, detta att de nästan alla haft samma tanke, samma uppfattning af vännen Margits smak.

»Vet ni hvad, här är bara åtta »löften», men vi äro nio här. Hvem är det som inte har skrivit något alls?»

»Jo, det är jag. Ser ni, jag vet ju rakt inte hvad jag skall ge, då jag inte kan ge blommor.»

»Hvarför i all världen kan du inte ge blommor, du så väl som vi andra?»

Den tilltalade, fru ordföranden själf, en kvinna med ett utseende, som talade om allvarliga lifserfarenheter, vände sig med tveksam uppsyn emot de andra, mötande deras förundrade, frågande miner.

»Du sade ju nyss, Elisabeth, att Anna reser bort med sin man dagen efter födelsedagen. Hvad tjänar det då till att gifva blommor, som så snart vissna. Jag tycker nästan att det är dumt, i alla händelser härvidlag. Mills ha ju bara tre rum och jag kommer ihåg i fjol, när jag sprang dit upp med mitt bröstmedel för lille Henning, som var sjuk, så stod deras förstuga nästan fylld med blommor, som de flyttat ut öfver natten för den starka lukten. Sedan dess har jag verkligen

mer än en gång funderat på, att vi på våra läsförmiddagar skulle tala om saken, men aldrig kommit mig för därmed.»

»Menar du då, att vi skulle uppvakta henne alldeles tomhändta? Jag för min del känner nästan ett behof af att få visa någon vänlighet emot Margit, som alltid är så god och hjälpsam, huru upptagen hon än är på sitt eget område.»

»Ja, kära Aimée, det har du alldeles rätt uti. Det är en riktig glädje att visa den sortens vänlighet emot Margit, som alldeles som du säger är allas hjälpredda, huru bekymmersamt hon mången gång har det med det stora hushållet och de knappa inkomsterna; om inte annat är hon alltid till hands med deltagande uttryck, där hon känner att de tarivas.»

»Nå, men vi kunna väl inte komma stickande med en slant i näfven heller? Det är något grufligt prosaiskt med pengar i alla fall, eller otäckt underligt. Man både föraktar och har en helig vördnad för dem, skäms rent af ibland.»

»Ja, Lilly, därför att man skäms för att visa, huru lite man verkligen vill offra på äfven den uppriktiga vänskapens altare.»

»Sådana offer gå till rätt vackra summor ändå, det vet jag det.» Fru Agdas yttrande lämnades utan afseende. Hon var känd för de genialiska knep hon använde, när det gällde att ge en dyrbar prägel åt det värdelösaste krimskrams.

»Nu, när vi åter slå oss till ro efter det delikata tefestandet, föreslår jag att vi med val af gåfvor gå till väga som nyss, men att vi alla göra ett litet sammanskott till en gemensam gåfva.» Fru ordföranden slog ett lätt slag i bordet för att göra sig hörd. Hon läste uppmärksamt igenom de först granskade presentlistorna, värderande det uppgifna i pengar:

»En krona, en och femtio, — för lyran med violer skulle förvisso ha gått till fem kronor.»

»Ja, det måtte väl inte vara för mycket, då man har en snäll man och en god hushållskassa och nöjeskassa, fru ordförande, skulle jag säga.»

»Fru ordförande! Och inte alltför talrika födelsedagsbarnsvänner, ville jag tillägga.» — Det var fru Agda.

»Fru ordförande! Jag föreslår en krona och femtio som det pris vi hvar och en af oss vill offra till blommor åt vår vän. Jag är beredd att genast lämna min andel till en gemensam gåfva, bara jag får veta hvaruti en sådan skall bestå.»

Åter slog klubban i bordet:

»Det låter höra sig. Vi votera såsom nyss med slutna sedlar och anta sedan det bästa förslaget.»

Tystnad och betänksamma miner, pennor, som raspade och ströko ut.

Till sist voro sedlarna samlade. De upprollades en efter annan:

Fin, hvit och fraiche blir hy och hud om man alltid tvättar sig med

F. Pauli's Balsamtval,

som innehåller de för huden mest välgörande hygieniska ämnen och balsamer. Prisbelönt London, Paris, Wien, Chicago, Stockholm med guldmedalj. F. Pauli's Balsamtval öfverträffar alla andra.

Vårda tänderna. Enligt framstående läkares och tandläkares ojäfviga intyg är F. PAULI'S AZYMOL det yppersta af alla medel för munhygien, äfvensom för sårbehandling, ekzem, finnar, hudrodnader, reformar o. d. Azymol erhöi guldmedalj i London 1899 såsom bästa anti-septiska munvatten.

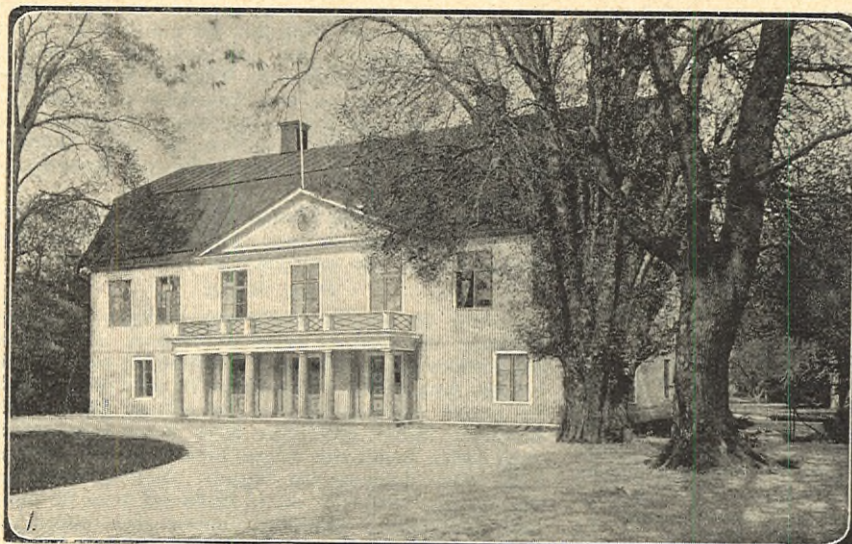
MELLINS FOOD

af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

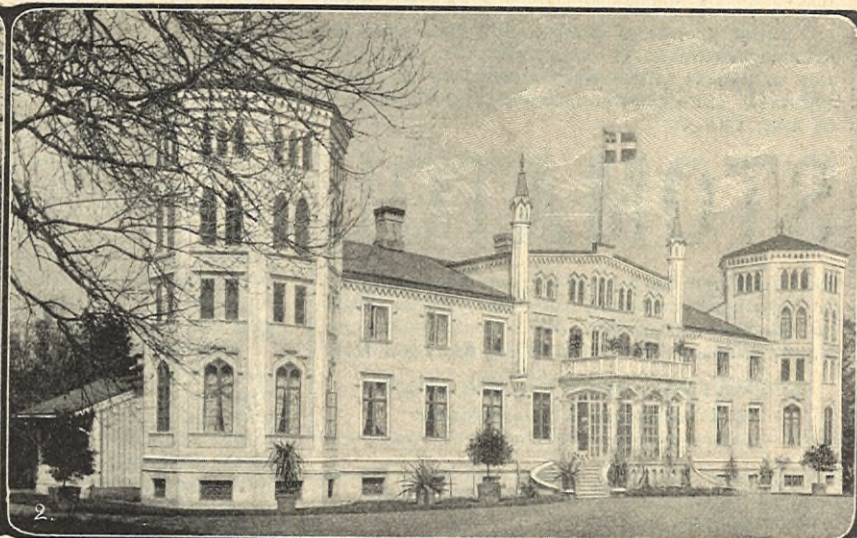
Finnes på Apoteken samt hos Specerihandlarne.

PROF gratis och franco från Axel Lennstrand, GEFLE.

HOFGÅRDEN.
FRÅN SVENSKA MOSSKULTURFÖRENINGENS UTFLYKT I ÖSTERGÖTLAND. F. BORGSTEDT FOTO.

KYLEBERG.

»Ett sidenbluslif.»
 »Blomsterglas af kristall.»
 »En fenixpalm.»
 »Treflig korgstol.»
 »Liten läslampa med gul sidenskärm.»
 »Kaffeduk med servetter.»
 »Ett hvitt angoraskinn att ha framför kakelugnen.»
 »Eleganta handskar.»
 »Jerusalem, Snoilskys eller Rydbergs dikter.»
 »En lapphundvalp från Skansen.»
 Det sist upplästa förslaget väckte allmän munterhet.

Att det kom från Lilly var tydligt. Hon protesterade ej heller. »Hvad är det att skratta åt. Jag önskar åt andra hvad jag rysligt gärna ville ha, och lapphundvalpar äro det sötaste som finns till i världen.»

»Men för Margit, fyra trappor upp, och med en jungfru.»

»Omöjligt,» riktigt i korus.

»Är det bättre att komma med eleganta handskar, blomsterglas af kristall eller Jerusalem fyra trappor upp och en jungfru,» puttrade Lilly, lite sårad.

»Så dumt, Lilly, — Margit, som är så road af läsning.»

»Nå, men får jag lof att fråga, hvem vill uppträda som delegerad med ett bluslif?»

»Inte jag, så mycket ni vet det, precis som om vi här tillsammans kommit öfverens om, att hon behöfver riggas upp och inte duger som hon är, hemsydd och så genomtreflig ändå.»

»Alla människor äro glada att få kaffeduk och servetter.»

»Ja, jag har då hela mitt lif önskat mig en hög vacker palmväxt, en sådan sätter stil på hela hemmet.»

»Ingenting i världen kan väl därvidlag jämföras med ett angoraskinn, då man inte har råd att få eller ge ett hänförande björnskin.»

»Alla fruar önska sig en egen liten lampa, när de vilja dåsa i halfskymning och glutta i en treflig roman.»

Det blef ett skratt. Man hade svårt att föreställa sig den flitiga verksamma Margit dāsande i halfskymning vid en roman.

Ordföranden tog till klubban, föreslog röstning. »Fingrarna upp för det bästa förslaget.»

Som hvar och en höll på sitt eget förslag kom blott ett finger till synes vid hvarje upprepadt projekt.

Men när turen kom till angoraskinnet, steg äfven Lillys rosenröda pekfinger i vädret; hon tyckte att det innebar så mycket af hennes egen idé med hundvalpen, »skinn med lif och skinn utan lif.»

»Anser angoraförslaget vara med ja besvaradt.»

»Men till en annan födelsedag håller jag på kaffeduken.»

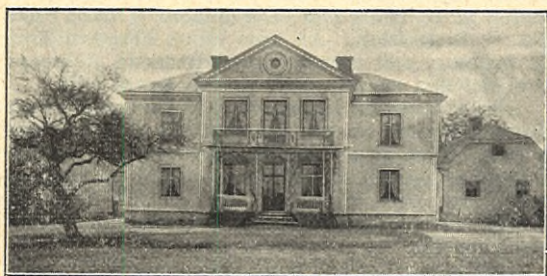
»Jag vet så väl, att hon hellre velat ha en palm.»

»Säg hvad ni vill om sidenblusen — just hon som inte har råd.»

»Skicka ni hit edra visitkort då, så fästa vi dem vid skinnets och sända upp det i morgon tidigt. Jag för min del köper alltid någon liten blomsterkvist för några öre, så att inte kaffebordet är alldeles tomt, när vi samlas där omkring.»

»Åh, det blir det nog inte. Det är många af hennes vänner, som inte känna hvarandra eller som så här kunna sluta sig samman. Åh, hon får nog blommor ändå.»

»Det hoppas vi på också!»

REHNSTAD.

»Om vi nu skulle taga i tu med läsefrågan?»

»Plugga i oss den där gemena kvinnohatarens åsikter! Aldrig.»

»Men nog har han delvis rätt, nog äro vi litet hvar slafvar af våra vanor, rädda, att när det gäller en reform gå öfver det ordertagna brukets nivå.»

»Oj —! Nej vet du, Ida, då få de egenkaperna stå för din räkning. Ha vi inte precis nyss på ögonblicket i handling visat, huru man kan frångå just det »ordertagna bruket!»

»Ja, och så riktigt *enats* om samma sak och det något så löjligt orimligt som ett angoraskinn. Men det är modärnt att hacka på kvinnan!»

»Man behöfver inte ta åt sig!»

Fru Ida stod tyst, räknande de till skinnets infutna medlen.

»Här är tjugu kronor i stället för tolf.»

»Hvem får rosor och nejlikor för en och femtio. Man skall väl inte dra in på en tillämnad gåfva genom gemensamhetssystem, när man har lust att ge en liten häst eller ett litet hus.» Lilly tog brådskande afsked, skygg, som om hon begått en dålig handling.

Fru Ida log.

»Filosoferna få skaffa sig tusen fack, om de vilja hallstämpla och klassificera oss kvinnor.»

»Ja, de kunna det icke, lika litet som de kunna rita en säker linje rundt en dallrande solprisma på en vägg.»

»I alla fall äro de här förmiddagarna roliga och göra mera nytta när vi komma upp med förståndiga förslag, (vi kunna uppträda med sådana i tur och ordning), än om vi läste all världens omöjliga filosofer. Deras ord bli alltid för oss som kromatiska skalor, som vi ramla på med, utan att vi få någon melodi ur dem.»

»Du har rätt, Elisabeth. Ett lefvande varmt kraftigt medel har mera förmåga att väcka oss, om det också ser lite stretigt ut att börja med.»

Ida tittade sig omkring godmodigt leende.

»Hvem slår an »ackordet» nästa gång?» frågade Karin.

»Jag, om jag får be — ah, det är en sak, som har upprört mig, en sak, som jag skall be att få framhålla.»

»Elisabet har förord nästa gång!»

FRÅN SVENSKA MOSSKULTURFÖRENINGENS SOMMARSAMMANTRÄDE.

IVADSTENA, Seta Birgittas stad, dit i svunnen tid nordens konungar och drottningar vallfärdade och där de nordiska rikenas stormän samlats till rådslag, har Svenska mosskulturföreningen detta år haft sitt sammanträde. Onsdagen den 15 juli samlades ett par hundratal af den stora föreningens medlemmar å Rådhusstorget i Vadstena, då mötet öppnades af föreningens ordförande landshöfdingen, friherre C. F. Palmstjerna, hvarefter mötesdeltagarna togo plats i väntande vaguar och snart satte sig den långa vagnskolonnen i rörelse mot söder, för att göra resan rundt Tåkern, fåglarnas sjö, och för att mötesdeltagarna skulle få se den omgivande trakten.

Öfver bördiga fält och förbi närliggande gårdar gick färden. Långt i fjärran syntes Omberg och

DAGS MOSSE MED ETT AF KOLONATEN.

Enligt referat af meddelande från Svenska Tandläkaresällskapet kommitté för undersökning af gängse antiseptiska munvatten på Internationella Tandläkarkongressen i Stockholm den 15 Aug. 1902 är

STOMATOL

ovedersägligen det munvatten, som bäst uppfyller de fordringar medicinen och tandhygienien ställa på ett bakteriedödande och sjukdomsförekommande preparat för tändernas och munnens vård.

STOMATOLFABRIKEN, Stockholm.

H. M. Konungens Hofleverantör.

då man kom till Strå kyrka, såg man Tåkerns grumliga vatten med sina gröna vassruggar. Resans första mål var

Hofgården.

Där bodde en gång den mäktige Birger Jarl och efter honom hans söner Erik och Waldemar. Liksom många andra gods kom Hofgården — eller som den då nämndes — Jarls-Hoff under Wadstena kloster, men bortbyttes, så att år 1466 var riksföreståndaren biskop Kettils moder, Ebba Krummedik, död samma år, ägarinna till gården. År 1510 skref sig Eric Knutsson (Tre Rosor) och gift med en Vasa, herre till Hoff. Sedan tog Kristian II gården i besittning, men fördrefs hans fogde Johan Slengewater därifrån 1521 af Gustaf Wasas fogde, Arvid Westgöte. Hoff blef så kungsgård, men gamle kung Gösta skilde föga mellan, hvad tillhörde kronan och kungen, hvarför han testamenterade gården till sin son hertig Magnus, efter hvars död den åter blef kronoegendom. Sedan Vadstena krigsmanshuskassa stiftats 1637, donerades till densamma åtskilliga gårdar, däribland Hoff 1646. Direktionen måtte emellertid funnit det vara besvärligt förvalta jordagods, då gården redan 1750 såldes, och nämnes som ägare till densamma 1754 ryttmästaren O. J. Lagerfelt, som då pantsatte Hofgården i Rikens ständers bank. Bland senare ägare känner man friherre C. Funck och dennes son Eric Funck, öfversten, greve Sparre, hofmarskalken von Platen och major Rosenborg. Fabrikören Johan Gustaf Swartz i Norrköping (död 1852) inköpte emellertid Hofgården 1836 och var det af honom och sonen Johan Gustaf Swartz (död 1885), som egendomen omdanades till en mönstergård, och uppfördes där en mängd nybyggnader och utfördes förbättringar. Swartz d. y. har såsom skapare af »Ismetoden» och på många sätt ristat sitt namn i det svenska jordbrukets händer. För närvarande äges Hofgården af änkefru Anna von Reetz, hvars affidne man inköpte den 1877 af Swartz.

Hofgården är väl bebyggd. Öster om landsvägen ligger först corps de logiet med flyglar, trädgård och park samt vidare arrendatorsbostaden med trädgård och ekonomibyggnader. Öster om vägen har man en präktig björk- och granskog, där marken är landvinning efter Tåkerns sänkning 1844.

Till Hofgården med utgårdarna Ringstholm och Palsgården hör 533 har utmärkt bördig och väl-skött åkerjord samt 100 har park och hagar. Djurbesättningen utgöres af 60 hästar och 345 nötkreatur, till största delen af ostfrisisk ras. —

Efter en stunds hvila och sedan Hofgårdens sevärdheter studerats, fortsattes vägen åter i sydlig riktning och vidare i västlig, då man alltjämt hade utsikt öfver Tåkern och såg Omberg resa sig i fjärran. Efter att hafva åkt omkring en timmes tid kom man fram till

Kyleberg.

Där gjordes åter en stunds uppehåll. I forna tider var gårdens namn Berga och såldes en del däraf 1313 af Daniel Jonsson till Knut Jonsson. Först 1636 vet man sedan något om denna gård, och då lydde en del under Mossebo i Rinna socken. Den andra delen ägdes åter af Måns Perssons styfson. Landshöfdingen Hans Kyle blef senare ägare till hela gården 1650 och gaf den sitt nuvarande namn.

Nämnda ägares fränskilda maka, fru Catharina Kyle, ägde gården på 1680-talet, men måtte hon ej varit hemma i landbrukets mysterier, då säteri-frihet framtogs denna på grund af »bristfällig brukning», men synes hon hafva skaffat sig bättre agronomiska kunskaper, då de förlorade rättigheterna några år senare återgäfvos.

Kyleberg ärfdes sedan af öfverste A. J. Kruusbjörn, död 1703, och son af förutnämnda fru Catharina Kyle i hennes senare äktenskap med majoren Mårten Kruusbjörn. Om öfverste K. omtalas, att

han såsom ung måste helt hastigt lämna fäderneslandet med anledning af en duell, men att han efter några års landsflykt genom kunglig nåd fick återvända och åter inträda i tjänst.

År 1726 innehades Kyleberg af fröken Hedvig von Pahlen, hvilken vid sin död lämnade egendomen till fröken Margareta Hedvig von Böhnen, som på 1750-talet gifte sig med ryttmästaren Jacob Boij, i ett föregående äktenskap förenad med en dotter till öfverste Kruusbjörn. I arf gick egendomen sedan till förre ägarens son major Adolf Fredrik Boij och vidare till dennes änka fru Ulrika Albertina Bergenstråhle, som på 1820-talet sålde Kyleberg till sin måg generalen och landshöfdingen Gillis Edenhjelm.

Godsägaren Axel Dickson köpte Kyleberg 1850 och bodde där till 1880, under hvilken tid en mängd byggnader uppfördes, dyrbara djur importerades från England och stora kostnader nedlades för att införa ett mönsterlandbruk. Då emellertid godsägare Dicksons affärer kommo på obestånd, köptes Kyleberg af hertig G. d'Otrante, som efter fyra år sålde egendomen till greve Conrad Rewentlow, hvilken under sin tid energiskt arbetade på att förbättra densamma. Redan 1891 måste emellertid greve R. öfverlämna sina affärer till en administration, då Kyleberg öfvertogs af danska länsgraven C. Rewentlow, och såldes det af honom 1896 till godsägare Nils Rosenqvist. För kort tid sedan har emellertid Kyleberg åter bytt ägare, då ingenjör Larsson från Sandviken köpte egendomen.

I en vacker park ligger det stora corps de logiet på den högra sidan af vägen. På den andra ser man väl värdade trädgårdar, växthus och drifverier samt ekonomibyggnader och uthus, till större delen uppförda af tegel.

Till egendomen hör 6 har åker samt 100 har trädgård och park, 260 har skog och hagmark. Djurbesättningen utgöres af 30 arbetshästar och mer än 200 nötkreatur, korthorn-ayrshirekorsning.

Efter en stunds studier af Kylebergs sevärdheter gjordes uppbrott och inom en half timme stannade vagnarna vid

Rehnstad.

På 1600-talet ägde en fru Bernfelt Kälkestad, som reducerades, och som genom byte fick till ägare hofintendenten Zackarias Rehnberg, död 1688, hvilken gaf gården sitt nuvarande namn. Genom arf tillföll Rehnstad förre ägarens son major Rehnberg 1726 och på 1750-talet dennes arfvingar. Löjtnant Simon von Kothen köpte senare egendomen, som på 1820-talet ägdes af major A. G. Holst och efter honom af hans änka fru C. B. Hvittfelt. År 1845 köpte häradsbörding A. Ribbing och friherre Axel Hermelin Rehnstad och blef den senare däraf ensam ägare 1858.

Under nämnda ägares tid har Rehnstad betydligt förstorats, så att hufvudgården med därtill hörande 9 utgårdar har en åkerareal af 1083 har Dessutom hör till godset skogsmarker på Omberg och flere arrendegårdar. På godset födas 52 hästar, 80 par oxar, 400 kor, ungnöt och kalvar samt 430 får.

Hufvudgården har corps de logis, flyglar, ekonomibyggnader och uthus samt en väl värdad trädgård med park, hvilken till största delen är gammal sjöbotten.

Vid denna storartade och i många afseenden märkliga egendom, där man får se Östergötlands bördiga åkerjord, odlade mossar och ständiga vallar, fordome en del af Tåkerns botten, gjordes ett uppehåll och intogs förfriskningar, då den åttiofem-åriga, men raska och ungdomliga ägaren till godset själf utfödde värdskapet.

Men innan vi lämna Rehnstad, torde vara lämpligt nämna några ord om Tåkern, denna egendomliga sjö, vid hvars strand nämnda egendom är belägen.

Sjön Tåkern har en vattenyta af 0,44 kv.-mil, men är medeldjupet endast 1,2 meter och höjdläget öfver Vettern omkring 5,3 meter. Afloppet till nämnda sjö har en längd af 16,726 meter. Tåkerns sänkning började redan 1823 att ifrågasättas och resulterade däri att 1844 sänktes sjöns vattenyta cirka 1 meter. Men då man hoppas kunna förvandla den grunda, träskartade med vassruggar delvis bevuxna sjön till bördiga fält, hvilkas areal kommer att uppgå till nära 4,000 har, är det naturligt, att en del af strandägarna hafva kraftigt arbetat för Tåkerns utdikning. Frågan väcktes på tal 1873, men först förra året afgjordes denna efter strider och processer, genom kungl. maj:ts nådiga utslag och är nu mening, att afdikningen snart skall börja.

Märkligast är Tåkern för sitt rika fågellif och är sjön i ornitologiskt afseende enastående. Svanor, ånder af olika slag och en mängd olika arter vadare lefva och trivas i de täta vassruggarna och på de sumpiga stränderna. Tåkerns fågellif är vida beryktadt och är det förenadt med stort

intresse, att en lugn sommarafon ro fram öfver sjön eller sitta vid stranden, då man får se detta och höra underbara ljud och locktoner. Måhända dröjer det ej länge förr än Tåkerns fåglar måste öfvergifva sitt lugna och kära hem och vika för kulturen, som människan, naturens härskare, för framåt, så att där frambringas rika skördar på den jungfruliga jorden, som nu utgör sjöns botten.

Öfver Rehnstads bördiga fält fortsattes emellertid färden en stund, men snart hade naturen ändrats, och då var man inne på

Dags Mosse.

Detta är en öde högmosse, belägen öster om Omberg och med en areal af 920 har. Där finnes ett torrförädlingsverk, men af större intresse äro de många kolonaten, till antalet 78, som byggt och bo rundt mossens kanter. En mängd gårdar och hemman hafva nämligen ägor å mossen och å dem hafva kolonister vågat bryta teg och uppföra hem, som dock ej äro »egna». Det är arbetare, som begärt tillstånd att få bilda ett hem på oodlade mossotter. Samtliga hafva sina lotter på längre eller kortare arrendetid, andra på obestämd och är säkerheten för kolonisterna att innehafva sina lägenheter i allmänhet högst otillfredsställande.

Lägenheternas storlek variera från 0,25 till 2 har och äro mera. Man ser här mångenstädes prydliga byggnader samt nätta trädgårdar och planteringar, som anlagts å den näringsfattiga mossjorden, där äfven ganska vackra skördar erhållas, tack vare nedlagdt arbete och osparad möda. När man ser, huru kolonaten uppväxt, utan att ägarna offra tid och arbete för att bygga på och bryta egen teg, som kan gå i arf till efterkommande, så att de äfven däraf hafva gagn, då finner man, huru viktigt det är, att »Egna-hemsfrågan» föres framåt, så att tillfälliga underlättas för dem af vårt lands arbetare, som önska bygga och bo på egen teg, till gagn för dem och fosterlandet, att kunna göra detta.

Gärna hade vi stannat länge vid kolonaten, men signalen ljud och platsen i den väntande vagnen måste intagas.

Återfärden till Vadstena skedde per järnväg och många minnen medfördes från den intresanta färden rundt Tåkern och från hvad man under resan sett och lärt.

V. N—FF.

EDWARD GRAFSTRÖM.

UNDER DEN förskräckliga öfversvämning, som i början af sistlidne juni månad delvis ödelade staden Topéka i Kansas, till-satte en i vida kretsar känd och uppuren landsman, ingenjören vid Santa Fé-järnvägen, Edward Grafström, sitt lif, efter att på ett synnerligen verksamt sätt hafva deltagit i räddningsarbetet. Hans ädla gärning har öfverallt väckt den största beundran, och vi anse därför det vara på sin plats att göra Iduns läsekrets bekant med den man, som genom sin nobla personlighet och uppoffrande död spridit sådan glans öfver det svenska namnet.

Ur den amerikanska pressens nekrologer öfver den bortgångne låna vi följande minnesord.

Edward Grafström var född i Motala den 19 december 1862 och son till den skicklige väg- och vattenbyggnadsofficeren öfverstelöjtnant C. A. Grafström. Efter att hafva genomgått Linköpings allmänna läroverk och Borås tekniska skola, afreste G. vid 19 års ålder till Amerika, för att därstädes bryta sig en bana. Genom en landsmans bemedling erhöi han här anställning vid Pennsylvania-banan, i hvars tjänst han stannade sjutton år, först i Altoona, sedan i Columbus, Ohio. Han avancerade år 1892 till »chief draughtsman», en post, som han på ett synnerligen hedrande och framgångsrikt sätt beklädde, tills han år 1900 lämnade densamma för att tillträda den mer förmånliga som »mechanical engineer» vid Ill. Central-banan i Chicago. Hans skicklighet och framstående egenskaper voro dock

EDWARD GRAFSTRÖM.

nu så kända, att han ej innehaft denna befattning mer än några månader, förr än ett mycket smickrande anbud gjordes honom af Santa Fé-järnvägen, hvilket han antog och innehade till sin död. Det var här i Topéka, som G. efter tre års gagnande verksamhet den 2 juni d. å. offrade sitt lif för att rädda andras.

Genom ett oupphörligt regnande hade den annars obetydliga Kaw-floden, som delar staden i två delar, svämmat öfver sina bräddar och helt och hållet försatt den ena stadsdelen under vatten. De flesta af invånarna flydde genast undan, men de, som voro kvar, hade måst taga sin tillflykt till hustak och trädtoppar, hvarifrån man kunde höra deras förtviflade nödrop, och de tycktes invigda till en oundviklig död, enär alla farkoster, staden kunde disponera öfver, voro bristfälliga och obrukbara. Då erbjöd sig ingenjör Grafström att på några dagar konstruera och bygga en lämplig ångbåt. Han lät nu i största hast efter egen plan och med hjälp från en automobilfabrik, som fournerade drifkraften till den lilla farkosten, vid Santa Fé-bolagets verkstäder förfärdiga en omkring 15 fot lång »gasoline launch», som efter tre dagars forceradt arbete blef färdig. Den togs genast i anspråk och hade redan efter fyra turer under Grafströms ledning och genom hans arbete och uppoffring lyckats bärga sjuttiosju personer, men vid den femte och sista turen, då den just fört öfver ett antal poliser, som skulle skydda den öfversvämmade stadsdelens butiker mot plundring, drefs den lilla båten, till följd af den starka strömmen, mot ett träd och kantrade genast, hvarvid besättningen, bestående af sju män, kom i vattnet. Alla räddades utom G., som, annars en mycket skicklig simmare, nu förmodligen var utmattad efter allt ansträngande arbete, och efter några få simtag gick till botten.

Edward Grafströms död har i Topéka och öfverallt, där han var känd, väckt den djupaste förstämning. Med honom bortgick en man, som under de år, han vistats i Amerika, förstått att i ovanlig grad göra sig aktad och älskad. Af det bolag, i hvars tjänst han var anställd, var han synnerligen afhållen, och han skulle säkerligen gått mycket långt på den bana, han så framgångsrikt beträddt, om ej döden kommit emellan. Han har inom

sitt fack gjort flere betydande uppfinningar, och hans sista verk, den nyss nämnda »gasoline launch», var en fullständig succès för uppfinnaren. Kort före sin död emottog G. anbud från Australia and New-Zeelands järnvägar att blifva dess mechanical director, ett erbjudande, som han dock ej hann bestämma sig för.

G. var en äkta nordisk typ, lång, stark och välväxt. I umgänget var han en gentleman och hans vänliga sätt och sympatiska personlighet gjorde, att han utöfvade ett stort inflytande öfver alla, som kommo i beröring med honom. Sedan år 1894 var G. i det lyckligaste äktenskap förenad med en amerikanska Dorothy Beach, som nu, jämte hans mor och syskon, närmast drabbas af förlusten af den man, hvars minne städse skall bevaras i tacksam hågkomst af en talrik vänkrets här och på andra sidan Atlanten.

DE PENGARNE.

MAN KUNDE knappt se en flicka så söt och täck som Ebba v. Zeuthen i hennes unga dagar. Hon hade ett leende så friskt och glädtigt, ett skratt så pärlande och en gång så lätt och dansande, att det var en lust däråt.

Viktor Stjärne förlorade också alldeles sitt hjärta till den unga Ebba. Icke heller förblef hon länge oberörd af den blåögde, smärte och välväxte unge löjtnanten, som ägnade henne en så oförställd hyllning och som var så uppuren och omtyckt af alla för sitt outömliga förråd af friskt mod och glädtighet.

De hade båda vuxit upp i välståndets och yppighetens sköte, dock hade lyckans gudinna ej öst något af rikedomens häfvor på dem. Då man är nitton år och aldrig haft någon känning af försakelse, är man dock lika glad, om man ej hör till dem, som kunna förvänta gods och guld, och Ebba hade aldrig ägnat en tanke åt detta mindre tillfredsställande sakförhållande. Och Viktor var heller icke ledsen, fast han hade föga mer att trygga sig vid än sin löjtnantslön. När han inte var i tjänstgöring, tillbringade han sin tid hemma på faderns egendom, där kunde han roa sig af hjärtans grund samt utan alla småaktiga bekymmer för penningar erhålla allt, hvad hans ungdomliga aptit kunde åstunda. Och han lät sig i sin sorglöshet alldeles ej störas däraf att det af släktens forna rikedom numera återstod föga mer än fideikommisset.

Men det kom den dag, då saknaden af gods och guld stämde ned glädtheten och lefnadsmodet hos dem båda. Och denna erfarenhet

NÖDVÄNDIGHETSARTIKEL

för verkstäder, fabriker, bruk, fartyg, landtegen-
domar, landsställen och privata familjer:

Wilh. Beckers Samaritlådor,
riktigt försedda med förbandsartiklar och verk-
samma antiseptiska sårmedel,
prydliga och omsorgsfullt arbetade af stark,
bonad ek, **ej** såsom andra i handeln förekom-
mande af kartong eller bleckplåt, som visat
sig bräckliga och mindre ändamålsenliga,
praktiskt inredda med skilda fack och afdel-
ningar, där de olika artiklarne hafva sina be-
stämda platser,
försäljas i 4 skilda storlekar med olika konstruk-
tioner till respektive Kr. 6.—, 12.—, 30.— och
35.—. Illustrerad prospekt sändes franco på
begäran. **Wilh. Becker,** Kongl. Hofleveran-
tör, **5 Malmorgsgatan, Stockholm.**

finjo de pröfva, när deras svärmeri för hvar-
andra klädt sig i ord, och de för sina när-
maste tillstodo sin kärlek.

Var Viktor alldeles från förståndet? undra-
de hans far. Viktor och Ebba gifta sig på
en löjtnantslön? Det var väl det barnsligaste
och mest dåraktiga infall man någonsin hört
talas om! Faderns föreställningar att Viktor
ej hade att påräkna något arf, då det minsann
inte varit tider att samla penningar och fidei-
kommisset ju gick till äldste sonen, berörde
honom föga, och en antydning att Viktor, om
han inte stode i vägen för sin egen lycka,
med sitt namn och sitt utseende borde kunna
förbättra sin ställning genom ett rikt och ly-
sande parti, berörde honom ännu mindre. Att
man syntes vilja taga hans ömma låga och
hans fantasier om »en koja och ett hjärta»
hufvudsakligen från den komiska sidan, för
felade däremot icke sin nedslående verkan.

Äfven Ebbas ömma och blyga kärlek be-
traktades af hennes farbror och dennes hustru
blott såsom några sentimentala griller, som
hon borde slå bort såväl för sin egen som
Viktors skull. Ville hon verkligen kasta bort
sina framtidsutsikter för en fattig löjtnants
skull? Med sitt namn och sitt utseende kunde
hon komma att göra ett fördelaktigt parti,
om hon blott toge sitt förnuft till fånga. Och
Viktor! han skulle då alldeles fördärfva framtid
och ställning genom att gifta sig med en fat-
tig flicka. Jaså, hon trodde, att Viktor var
rätta mannen att trotsa fattigdom och bära
försaker? Hon kunde vara öfvertygad, att
fattigdom nog dref den starkaste kärlek på
flykten. Farbrodern hade verkligen också i
motsats till så mången handlat i enlighet med
de teorier han förfäktade, ty han hade en gång
befunnit sig i en ställning liknande Viktor
Stjärnes. Och han hade all anledning att
prisa den klokhet, som gjort honom till sin
rika hustrus man. Han hade aldrig varit be-

DELTAGARNE I FEMTE NORDISKA MÖTET FÖR ABNORMSAKEN. HOFFFOTOGRAF A. BLOMBERG FOTO.

FEMTE NORDISKA MÖTET FÖR ABNORMSAKEN. UTSTÄLLNINGEN AF ABNORMELEVERNAS ARBETEN I NORRA LATINLÄROVERKET. 1. KELLERS ANSTALT FÖR ANDES SVAGA I BREJNING. 2. ARBETSSKOLAN FÖR LYTTA OCH VANFÖRA I STOCKHOLM. 3. FINSKA DÖFSTUMSKOLORNA. 4. ANSTALTER FÖR SINNESSLÖA I GEFLE. HOFFFOTOGRAF A. BLOMBERG FOTO.

svärad af någon synnerlig själfständighet i lynnet och skulle icke passat att vandra på någon fattigdomens eller försakelsernas stråt. Han hade det så bra han kunde önska och hade till och med kunnat upplåta sitt hem för den föräldralösa brorsdottern. Och fri herrinnan v. Zeuthen sekunderade sin man vid hans föreställningar och tillade en förmodan, att Ebba med sina vanor och sin förklemade uppfostran knappast skulle vara den rätta, att med slit och umbäranden kunna draga omsorg om ett hushåll och en familj.

Inför den här af spöken, som sålunda frammanades, skrämdes den stackars Ebba. Skulle väl hennes och Viktors kärlek kunna triumfera öfver alla dessa vedervärdigheter? Hon tänkte på den bibliska uppmaningen: »Sen uppå fåglarna under himmelen — — —» och hon kände den största benägenhet att förlita sig därpå. Släkt och vänner menade däremot, att en förening mellan Ebba och Viktor skulle vara detsamma, som att utmana

försynen. Och när allt kom till allt, så visade sig icke Ebbas förtröstan nog stark att kunna trotsa denna omgifningens motsatta tolkning och vedervåga försöket att utan vidare antvada sin och Viktors kärlek i försynens beskydd.

☞ Sålunda räddades de unga tu, tack vare ömma och omtänksamma anförvanter, från att genom ett oförnuftigt giftermål äfventyra sin lycka och sina framtidsutsikter.

☞ Viktor svor och rasade och ådagalade blott föga tacksamhet mot dem, som påstodo sig vilja honom bättre än han tycktes vilja sig själf. Ebba grät och resignerade. Men hon föll af och förlorade sin glädthet och med denna mycket af sitt säregna behag. Det var som om det slaknat en fjäder inom henne, hvilken icke vidare lät sig spännas. Något fördelaktigare parti erbjöd sig aldrig för henne. Hon hvarken väntade eller önskade något egentligt af lifvet, och allt efter som åren gingo, blef hon alltmer till en vanemänniska.

Unge Viktors lefnadsmod reste sig snart åter och han tog i enlighet med sin natur lifvet från dess gladaste sida. Vid ett par och trettio års ålder började han fundera på, huruvida faderns råd att genom ett rikt giftermål förhöja sin ställning i världen, dock icke vore något att lägga på hjärtat. Men trots den stora framgång, Viktor vid denna tid åtnjöt bland damer, ville sig lyckan ej bättre, än att hans val råkade falla på en, som redan kommit att förankra sitt hjärta på annat håll. Hans frieri renderade sålunda blott en korg. Denna otur förtretade honom. Ungkarllifvet behagade honom, och som det inte behöfde sakna alla agrementer äfven på blott en kaptenslön, brydde han sig aldrig mera om att göra sig omaket att tänka på äktenskap, utan framlefde sitt lif i ett glädt och bekymmerslöst ungarlsstånd.

Det återstod honom icke lång tid till pensionsåldern, då sluppen en gång sammanförde honom och hans ungdomsflamma Ebba v.

BILDER FRÅN DEUTSCHE SCHIFFBAUTECHNISCHE GESELLSCHAFTS BESÖK I STOCKHOLM SAMT UTFÄRDEN TILL SVENSKA SEGELSÄLLSKAPETS KAPPSEGLING VID SANDHAMN. 1. ATLANTER-ÅNGARNE »FELDMARSCHALL» OCH »SEYDLITZ» Å STOCKHOLMS STRÖM. 2. »FELDMARSCHALLS» FEM DÄCK. 3. MEDLEMMAR AF DEUTSCHE SCHIFFBAUTECHNISCHE GESELLSCHAFT OCH DERAS DAMER OMBORD Å »FELDMARSCHALL». 4. EN AF SALONGERNA. 5. RÖKSALONGEN. 6. FRISEN MED DE ASSYRISKA LEJONEN. 7. BESÄTTNINGENS LOGEMENT. 8. PROFESSOR MONTELIUS HÅLLER FRÅN RENBERGET Å SKANSEN HÄLSNINGSTALET TILL DE TYSKA GÄSTERNA. — SANDHAMNSBILDER: 9. PÅ SANDHAMNS KAJ UNDER VÄNTAN PÅ STARTEN. 10. GEHEIME-REGERINGSRÅDET PROF. C. BUSLEY RIKTAR NÅGRA VÄLGÅNGSORD TILL SVENSKA SEGELSÄLLSKAPET. 11. AMIRAL LENNMAN ÖFVERLÄMNAR GOULD-POKALEN TILL KAMMARHERRE A. HOLTERMANN. 12. DEN AF SCHIFFBAUTECHNISCHE GESELLSCHAFT SKÄNKTA POKALEN, SOM VANNS AF GODSÅGAREN F. H. BÜNSOW. 13. KAMMARHERRE HOLTERMANNS »MARGARETA». 14. STARTEN FÖR TÅFLINGEN OM GOULD-POKALEN. 15. KÄNDA ÅSKÅDARE. N:R 2-7 FOTO ATELIER SCHAUL, HAMBURG. N:R 1 OCH 8 HOFFOTOGRAF A. BLOMBERG FOTO. N:R 9-15 G. SJÖBERG FOTO.

GUSTAF VASA-STODENS AFTÄCKNING I MORA. MÄRTHA BOHMAN FOTO.

Zeuthen vid ett bröllop i den gamla hembygden. De hade icke sett hvarandra på väl tjugu år. Ebba betraktade häpnadsfullt den man, som varit hennes ungdoms älskade och förblifvit hennes lifs ideal — nu med ens skoningslöst beröfvad den nimbus, hvarmed hennes ungdomskärlek bestrålat honom. Ty hvilken obarmhärtig karrikatur var icke denne däste, talgögde goddagspilt af den unge, blåögde Viktor med den smärta gestalten och den hurtiga uppsynen!

Och kapten Stjärne kastade en förstulen blick på den torra, härjade gamla fröken, som utgjorde en sannskyldig ruin af Ebba, den blomstrande ungmö, hvilken han en gång älskat med en så brinnande och förtviflad kärlek. Men han vände snart bort blicken och undvek att vidare betrakta henne.

»Nå, min käre Viktor, det var ju lustigt att efter alla dessa år träffa tillsammans med dig och din gamla flamma,» utlät sig major Stjärne, Viktors kusin, en välmående och jovialisk familjefar, för hvilken Viktors och Ebbas lilla ungdomsidyll icke varit någon hemlighet.

Blicken mulnade för en sekund, men i nästa ögonblick skrattade Viktor.

»Ja, hon är just ingen skönhetskänslan tilltalande uppenbarelse längre, och det är godt att icke hafva försvurit sin trohet till henne. Men hur i all världen har hon kunnat blifva så spetsnäst och skinntorr?—Hm, att vårt kärleksband afklippes, tyckes verkligen hafva varit en större gunst af ödet, än jag den gången var böjd att tro. Gif mig litet eld!» sade han och lånade kusinens cigarr. — »Nå, hur har hon det?»

»Bra, förmodar jag, efter sin smak. När hon inte är upptagen af gumman fasters eller hennes mops' krämpor, så är hon det visst af sina egna. Men särdeles glad eller angenäm kan ingen skylla Ebba att vara. Nåja, gumman är nog ganska vresig och obehaglig, när hon sätter den sidan till, och nu är ju Ebba ensam om henne, sedan gubben dött, och dött-rarna äro upptagna af sina egna familjer.»

»Hm,» sade Viktor och tömde sin likör. Och plötsligt stod bilden af den unga nitton-åriga Ebba för hans inre, och han undrade för ett ögonblick, huru det skulle varit, om han nu på sin kaptenslön suttit med hustru och barn.— Det skulle allt varit magert, men podager och Karlsbad hade det troligen knappast blifvit tal om.— Det var ju själfva tusan, att *detta* skulle vara Ebba!

Men att den Ebba han såg, kanske icke fått blifva den Ebba hon kunde blifvit, det föll honom icke in. Icke heller tänkte han på att de andra damerna såväl som han själf och de herrar han sett för tjugu år sedan, långt ifrån voro de samma som *då*, lika litet som han förstod, att många af dessa män och hustrur, som lefvat och sträfvat samman i goda dagar och i onda dagar, men ändå älskat hvarandra, åldrats tillsammans, utan att hafva mycket öga för de förödelser tiden åstadkommit i hvarandras gestalter och utseende.

Ebba åkte på kvällen hem i en halft frånvarande stämning. Hon kände en besynnerlig tomhet i själen efter den illusion, på hvilken hon under så många år lefvat, men som nu så obarmhärtigt krumpit samman. Det fanns icke minsta skugga af upproriskhet kvar hos henne, och hon erfor ingen bitterhet mot det öde hennes anförvanter beredt henne. Det föll henne icke längre in att det kanske varit roligare att med man och barn knoga och spara i det anskräklosaste lilla hem, än att lefva i det förgyllda beroende, hvori hon lefde, samt anpassa sig efter en gammal änkenåds alla kápriser. Ebba hade ju fört ett lif utan bekymmer, och om hon suttit som en fattig kaptensfru med en stor barnskara, så kunde det kanske varit si och så med den saken. För framtiden behöfver hon heller inga bekymmer hysa, ty hennes faster kommer förvisso att göra någon liten testamentarisk disposition till hennes förmån. Skada blott att lika högt ställda, som friherrinnan v. Zeuthens föreställningar äro, i fråga om hvad som tarvas för att två människor skola våga gifta sig och bygga bo, lika blygsamma äro hennes

begrepp, i fråga om hvad ett ensamt fruntimmer behöfver för att kunna existera. Men i alla händelser behöfver Ebba inte hysa några farhågor att ännu på länge blifva satt på förknappning, ty friherrinnan v. Zeuthen har, trots allehanda krämpor, att glädja sig åt en förträfflig konstitution och äger de bästa utsikter till ett långt lif.

Men major Stjärnes fru, som åkte hem vid sin mans sida, kunde icke ur sina tankar aflägsna den Viktor Stjärne hon återsett. — Hade hon icke fått kasta bort en af de mäktigaste sporrar lifvet gifver en människa för att hon skall kunna sträfva sig framåt, ty det var dock kärlek Viktor och Mary hyst för hvarandra. Världsklokheden hade räddat dem undan en mängd af bekymmer och svårigheter, hvilka kanske för dem båda dock kunnat mista hälften af sitt onda därigenom att de älskat och stödt hvarandra. Och nu voro de två människor, som aldrig blifvit hvad de kunnat blifva och som blott fått taga på sin lott lifvets enahanda och obetydligheter.

A. D. A.

UR DAGSKRÖNIKAN

GUSTAF VASASTODEN i Mora aftäcktes sistlidne lördag under en storartad tillströmning af människor från alla trakter af Dalarne. Högtidligheten blef till en folkfest af gripande verkan, hvartill ej minst bidrog mängden af vackra nationaldräkter, hvori dalallmogen smyckat sig, samt själfva det strålande Siljanslandskapet, hvars mark en gång trampats af den man, som nu af en konstnär och dalason förevigats i bronzen. När på kronprinsens uppmaning täckelset fallit, sjöngs unisont en af Axel Karlfeldt diktad och af W. Peterson-Berger tonsatt sång, hvarefter högtidligheten aflöts med afsjungandet af »Vår Gud är oss en väldig borg».

Hr Karlfeldts vackra sång var af följande lydelse:

Han trädde upp ur männens flock.
Fin var hans kind och len hans lock,
men nordan vajade hans rock,
den goda allvarsvinden.
Nu tystnar stapelns tunga dån
och Mora-bonden med sin son
står lyssnande vid grinden.

BILDER FRÅN SÅNGSÄLLSKAPET
O. D:S NORGESFÄRD.

R. NORRBY FOTO.

1. MOTTAGANDET I TÖNSBERG. 2. NÅR O.-D.-ISTERNA GINGO UPP TILL HOTELLET I TÖNSBERG. 3. MOTTAGANDET I FREDRIKSHALD. 4. BLOMKASTANDE DAMER I FREDRIKSHALD.

En fjällvind kom i kvalm och tö och sjöng med munnen full af snö: »Hvi släpptes denne bort att dö, som kunnat alla frälsa?» Vi tro dig ödemarkens bud! Din röst är klang och segerljud, din andedräkt är hälsa.

Nu leker sommar kring hans stod. Vi tro, att än vid myr och flod vår uppbrottssång kan dåna god, om onda tecken sia. Blås då på nytt från Mora strand, du friska nordan, som vårt land kan rensa och befria!

Det kimmade i Siljans nejd. Snart svepte stormen utan hejd, en dalastorm af lust och fejd, kring loja landamären. Vår höfvudsman är käck och ung. Följ med oss, lyckovind, och sjung för höfdingen och hären!

FRÅN DE VANFÖRAS VÄRLD. Femte nordiska mötet för abnormsaken 6—10 juli har kännetecknats af en lifvig tillslutning af för abnormsaken intresserade från de skandinaviska länderna samt från Finland. En mängd föredrag och diskussioner ha hållits, omväxlande med lärerika och angenäma utflykter i Stockholm och dess omgifningar.

Under mötet har dessutom en mycket sevärd och rikhaltig utställning af de olika abnormskolornas arbeten varit anordnad i norra latinläroverkets lokaler, en utställning, som gifvit en mycket god bild af de vanföra elevernas stora arbets-skicklighet såväl i fråga om grofslöjd som möbelsnickeri samt textilarbeten.

Några bilder från denna exposition tillika med en grupp bild af mötesdeltagarna återfinnas i dagsnumret.

ETT CELEBERT BESÖK har huvudstaden i dagarna fått mottaga i Schiffbautechnische Gesellschaft från Tyskland, som med de två jätteångarna »Seydlitz» och »Feldmarschall» gästade

Stockholm. De båda fartygen, som nyss blifvit färdiga och nu göra sin första tur, äro inredda med all för en nutida atlanterrångare tänkbar komfort och utgöra ett nytt glänsande bevis på skeppsbyggeriteknikens höga ståndpunkt i Tyskland. Vi meddela i dagsnumret några intressanta ex och interiörer från de ståtliga flytande palatsen, som under veckan utgjort ett nytt nummer i raden af huvudstadens sevärdheter. Som prof på praktens i fartygens dekorativa utsmyckning, fästa vi våra läsares uppmärksamhet på den marmorfris af assyriska lejon, som pryder en af väggarna ombord å »Feldmarschall».

I raden af bilder från dessa våra tyska gästers besök ingår äfven den liffulla taflan, då professor Montelius från Renberget å Skansen hälsade främlingarne välkomna till nordens samt några illustrativa intryck från Svenska segelsällskapets stora regatta vid Sandhamn, hvilken de tyska gästerna åsågo på söndagen och hvartill Schiffbautechnische Gesellschaft skänkt en pokal, som eröfrades af godsägaren F. H. Bünsow med »Svanhild». Äfven meddela vi en afbildning af kammarherre O. Holtermanns kutter »Margareta», med hvilken dess ägare nu för andra och sista gången eröfrade den Gouldska pokalen.

O. D.-kören i Norge. Det är bekant, huru våra fräjdade O. D:ister för någon tid sedan gjorde en sångarfärd genom Norge och blefvo föremål för entusiastiska hyllningar, hvar de drogo fram. Från en deltagare i färden erhöilo vi, just som detta nummer skulle gå i press, en serie fotografier, hvilka med sin intima och humoristiska prägel förträffligt åskådliggöra den populära sångarskarans segertåg genom vårt broderland och som

5. NÅGRA O.-D.-ISTER UPPTRÄDA SOM SARPSTORGS SÅNGFÖRENING. 6. DE TVÅ TJOCKASTE OCH DEN MAGRASTE I KÖREN. 7. TVÅ TENORER, DEN MINSTE OCH DEN STÖRSTE. 8. MAN SJUNGER GLUNTAR EFTER EN MIDDAG PÅ VOKSENKOLLEN. 9. »LUNKAN» I HAMAR. 10. KÖRENS FINASTE STÄMMA. ANDRABASAR.

vi anse att våra talrika läsarinnor därför skola ha nöje af att få se. Samme sångarbroder, som så älskvärdt ställt bilderna till vår disposition, hade äfven skrivit ett litet resekåseri till desamma, hvilket emellertid af någon utgrundlig orsak blifvit efter på vägen, hvarför vi nödgats inskränka oss till dessa enkla ord. Bilderna få för öfrigt tala för sig själfva.

EN FRÅGA FÖR DAGEN.

MED ANLEDNING af det nu väckta förslaget om förbättrade villkor för kontors- och butiksbiträden, ber jag vördsammast få dessa rader införda, så att Iduns värda läsarinnor må se hur illa ställt denna klass har det.

Det är faktum att särskildt butiksbiträden äro för lågt aflönade. De flesta inneha, som vi sett, en årslön af 6 å 800 kr. Det förslår ej långt i dessa dyra tider, äfven om de hafva sitt hem i Stockholm. Antag t. ex. att en ung flicka har en månadslön af 65 kr. Hon är nog lycklig att äga ett hem, men hon vill ju betala sina föräldrar för rum och mat; därför lämnar hon dem hvarje månad 35 kr. Det är visst ej tillräckligt mot hvad hon får i utbyte, men hon kan ej afstå mer, ty hennes principal fordrar se henne välklädd. Dit går alltså en del, om ej hela penningen.

Men det är en annan sak, som ofta fordras, nämligen språkkunskap. Det är ju många s. k. bildade flickor, som inneha kontors- och butiksbiträdens platser. Hvari består då deras bildning? Jo, de ha gått igenom någon af stadens högre flickskolor, kanske många endast till hälften hunnit avsluta sina skolstudier, då de af en eller annan orsak kastas ut i det praktiska arbetet. En sådan ung flicka får plats t. ex. i någon af Stockholms finare affärer, där det egentligen fordras mer språkkunskap än hon har, men den tanken leker ju för henne att nu, då hon har lön, blir det-nog någon slant öfver till fortsättandet af språkstudierna,

ja, kanske äfven till ett eller annat litet nöje. Där-af blir det dock intet. För att nu hjälpa upp sina affärer, söker hon tillfälligt arbete, hvilket, hon ut-för på sina lediga stunder, som hon i stället bor-de använda till promenad eller hvila, ja, mycket ofta tagas också nattens timmar i anspråk. Och här-af följer att en vacker dag är hälsan bruten, och hon är oförmögen att arbeta. Då finnes ingen hjälp för henne. ty sjuk-kassa är ej inrättad, pen-sion kan ej erhållas.

Det vore därför i högsta grad önskvärdt om personer med inflytande ville föranstalta om vid-tagandet af dessa nödvändiga åtgärder och snart, innan leden glesna för mycket.

Och först och främst bör aktningen höjas för denna klass af arbetande kvinnor, ty de äro dock viktiga kuggar i affärlifvets stora maskineri.

Hur ofta se vi inte i en affär personer utgjuta sin vredes skålar öfver de stackars biträdenas hufvuden, kanske blott därför att den sak de önskat inte fanns på stället. Skulle deras stolthet uppresa sig mot en sådan behandling och de för-svarade sig, genast voro de näsvisa. Följden af detta blir att deras sinne förbittras, de hämmas i sin utveckling och arbetet går ej med samma intresse, som det borde.

Aktning för den arbetande kvinnan i hvilket led hon än står!

—GM—

DEN BLÅ FLICKAN PÅ ANDRA SI-DAN SJÖN. AF MARI MIHI.

(FORTS. FR. FÖREG. N:R.)

HON HADE misstagit sig. Den långa gula dammrocken, som suttit och stirrat på henne från hästryggen, hade verkligen varit rubbad. Och med ett litet utrop lämnade hon verandan och skyndade ned i parken.

Väl där skrattade hon en smula nervöst. Hur var det nu igen han hade sagt? — »Den blå flickan på andra sidan sjön». — — Men tänk, om han *inte* vore galen då! —

Hon började fundera på saken. — »Den blå flickan på andra sidan sjön». — Kanske hade han misstagit sig och trott henne vara någon annan. — Men tänk, om han inte misstagit sig då! —

Tänk, om hon, när allt kommer omkring, verkligen vore hans blå flicka . . .

Hon sökte draga sig till minnes alla män-niskor hon mött, den ena efter den andra. Men innan hon hunnit förbi det första tjoget, stod han oafvislig och oundviklig för hennes inbillning igen, satt där till häst i sin gula dammrock med mössan i handen och gäckade alla hennes gissningar och förbryllade henne mera än någonsin.

»Nej, grubblar jag på detta, blir jag snart lika tokig som han,» sade hon till sig själf och gick sakta ner till stranden, där småpoj-karna öste båten efter en segeltur.

Hade hon varit karl, skulle hon bums skickat upp en af pysarna för att taga reda på, hvem den främmande var. Nu var hon flicka och ville därför behålla gåtan för sig själf, hällre än få den löst på detta triviala sätt.

Men Klafvan såg sig om efter henne, tills den ljusa klädningen försvunnit bland det gröna, och sedan gick han in till herrn i huset.

Baron Bunge var den allra vackraste och älskvärdaste gamla herre man någonsin kunde finna på, och dessutom behäftad med alla möjliga förlegade hidalgofasoner. Han lät aldrig skjuta sina uttjanta hästar, utan då de inte längre orkade med vare sig ryttare eller lass, fingo de ett slags pension, gingo oskodda om somrarna i den grönaste hagen och mumsade vintrarna om den präktigaste hafren. Han åt aldrig sallad, som han inte själf tillagat — däraf hans namn Salladin — och han fort-satte aldrig att röka en cigarr, sedan askan fallit första gången. För öfrigt skeptiker till den grad, att han till och med drog i tvifvelsmål penningens allmakt.

Klafvan och Salladin hade just aldrig haft mycket att säga hvarandra, men denna dagen var allting som omvänt. Af okänd anled-ning hade filosofen på Skälboö blifvit besatt af en pojkkattig uppsluppenhet, och de bägge gubbarne, den tjugufyruårige och den sextio-fyruårige, hade alldeles ofantligt muntert i hvar-andras sällskap.

»Du kommer väl hit och jagar om fredag,» bad Bunge, då de länge och väl skakade hand till afsked, »vi ska ha en liten schnitzeljakt, som du vet,» och för en gångs skull skylde Klafvan hvarken på arbete eller brådska, utan sade blankt ja och tackade till på köpet.

Vid middagen skulle ingen, som rätt upp-märksammat Vivi, kunnat undgå att finna henne särdeles besvärad. Men hon slapp lyck-ligt undan all granskning och alla gliringar. Där fanns ingen som visste af hennes samtal med den gula dammrocken.

»Har inte Klafvan varit här idag?» sporde plötsligt friherinnan sin man. »Jag tyckte all-deles att jag såg hans gula rock i allén.»

»Nej, inte Klafvan, utan en som var honom förvillande lik till utseendet.»

»Hvad menar du?»

»Jo, jag menar att pojken var som en nyslagen slant. Hans ungdom har visst börjat först idag.»

Nu var det omöjligt längre för Vivi.

»Klafvan, det var ett konstigt namn — hvem heter så?»

»Ack, känner du inte honom — nej det var sannt, han hade ju rest bort då du var här förra hösten. Nå honom blir du nog be-kant med.»

»Ja, han har lofvat komma hit om fredag.» Med detta måste hon låta sig nöja. Hon vågade ej drifva forskningarna längre.

Men när Klafvan kom hem igen, satt man redan vid middagsbordet.

»Du gjorde dig då just ingen brådska,» mente Stellan Tellep.

»Nej, Salladin ville aldrig släppa mig. Du vet ju hurudan han är, när någon kom-mer dit öfver.»

»Nå, han lofvade väl att låna oss sin smed ett par dagar, så att maskinen blir lagad.»

Klafvan hade just fört skeden till mun-nen, men han måste sänka den igen.

»Smeden — tusan också, den glömde jag alldeles bort.»

Tellep kastade sig baklänges i stolen och gapskrattade. Det var mera sällan han kostade på sig något dylikt, men detta var nu för galet. Klafvan hade ju blifvit lika tankspridd som en nyförlofvad flickunge.

De främmande skrattade också. I allmän-het gjorde det folk godt att få skratta åt Klafvan.

Äfven Rosa skrattade, ett litet tyst och listigt skratt, som borde sagt honom att han redan var genomskådad. Men detta insåg han icke, lika litet som han förstod faran i hennes fråga:

»Nå, då kanske inspektoren är snäll och rider öfver dit en annan dag och talar med baron Bunge om smeden?»

Han gick med förbundna ögon direkt i fall-gropen och svarade:

»Ja, jag har just lofvat mig dit i öfver-morgon igen.»

* * *

På fredagen kom Klafvan mycket riktigt öfver till Hista, kom i sista minuten strax innan sällskapet skulle begifva sig ut. De bjärtröda rockarna sutto redan i sadeln, då hans stora fux morskt trafvade upp på går-

den. Äfven ett par af damerna ämnade del-taga, däribland fröken Waltinsson.

Ingen dräkt kläder fruntimmer bättre än den långa, svarta rikklädningsen med den lilla rundkulliga hatten — eller åtminstone tyckte Klafvan så, när han närmade sig henne, sade sitt namn och fick veta hennes.

Men denna gången var det hennes tur att rodnande och förvirrad stamma något slags svar på de två eller tre artiga betydelselö-heter han riktade till henne, innan han fort-satte att hälsa på det öfriga sällskapet.

Sedan bar det då af i mördande karriär öfver mejade gården och oreparerade gärdes-gårdar, öfver den hvassa åkerstubben in i skogarnas mjuka ljun genom kärr och moras.

Lösa tyglar, färdiga att blixlikt stramas åt för att stöda en snubblande häst, svettig panna och flämtande bröst, men kallblodigt spejande blick, tvungen att med en hand-vändning afgöra, hvar springaren måste fram.

Stellan Tellep stack iväg som en cowboy med håret på ända, sedan en gren strukit af mössan hans, den tjocke och glade Åke Annelh svor och pustade vid hvartenda hinder, utan att dock bli kamraterna efter, filosofen på Skälboö däckade två resor, men höll säkert fast tyglarna i sin sammanknutna hand, kom upp igen och skötte sig som en hel karl, en-dast doktor Edbergs häst tog ledningen från sin herre, durkade hemåt med honom och galopperade med honom rakt in i stallet med en fart, som föga harmonierade med ryttarens säflichkeit.

Efter halali red Klafvan fram till fröken Waltinsson och fortsatte att tala med henne om en massa likgiltiga ting. Hon svarade enstafvigt och tankspriddt, både sårad och förvånad öfver att han ej med ord vidrörde deras föregående besynnerliga sammanträffande på verandan. Vid middagen förde han henne till bordet, oförskräckt undfägnande henne med en mängd filosofiska betraktelser, hvilka han först afslutade vid kaffet, då de slagit sig ned i ett hörn för sig själfva i den stora gula salongen på Hista.

»Bland alla odrägliga människor jag träffat är denne nummer ett,» tänkte Vivi, och på samma gång hade hon alldeles klart för sig, att hon hvilken sekund som helst skulle tycka motsatsen.

I början hade hon inte alls lagt märke till, att han, medan han talade, lekte med ett litet silfverstift af orientaliskt silfverfiligrans, mycket karaktäristiskt för öfrigt.

Men så fort hon fick se det, slog hon ihop händerna och gaf till ett litet utrop. Detta var då det allra besynnerligaste hon någonsin upplefvat.

»Vet ni, att jag i många år förgäfves sökt det där pennstiftet ni har i handen?»

»Vet ni, att jag precis lika länge har sökt er själf, fröken?» sporde Klafvan och gaf henne åter den lilla pennan.

Vivi strök sig öfver pannan.

»Ni tror inte . . . ni har . . . jag vet knappt, ni har hållit mig på pinbänken i tre dygn nu. Vore det då inte skäl att visa barmhär-tighet och lösa den gåta, hvare ni inspunnit oss båda?» — — —

Klafvan böjde på hufvudet.

»Jo, hvarför inte . . .»

Och sedan berättade han ungefär som följer: Sommaren innan Klafvan slutade skolan för att resa till Davos var den sista han vistades ute i skärgården. Fadern, som aldrig triftes två år å rad å samma ställe, utan alltid fann den plats odräglig han sist bebott, brukade hyra än här, än där vid fjärdarne. Denna gång hade han valt ett sund, ett långt smalt sund, sådana Stockholms inlopp så rikligt

bjuder på, och stränderna å ömse sidor om sundet garnerades af villor, bebodda af hufvudstadsbor, hvilka, efter hemortens bruk, lefde hvar för sig utan att taga minsta notis om grannarna.

Grosshandlare Timberg reste dagligen ut och in. Ibland kvarhöll dock affärerna honom i staden, så att han först kom ut på lördagen. Då fick Klafvan hela långa veckan gå där mol allena med den gamla hushållsfröken. Allting i lifvet, hans lynne och läggning, de förhållanden, hvori han försatts hade ständigt pekat mot ensamhet.

Robinson vistades ju i tjugu år på en obodd ö, och fann likvisst en vän, och detta till och med på en fredag. Klafvan var i det närmaste lika ensam, men aldrig skänkte ödet honom någon förtrogen.

Dock, böcker och portör och metspöet och långrefven äro inga dåliga kamrater, och af sådant fanns där fullt upp. Hela förmiddagarna brukade han sitta på bryggan och meta, satt där i solgasset och följde flötets vickningar och genomlefde långa rövvareromaner, där Skinnstrumpa och Hjortdödaren och den siste Mohikanen sprängde öfver prärierna eller lurade i buskagen tillsammans med honom själf.

En morgon, då han kom ned till sin brygga, upptäckte han, att han fått en kamrat. Ty på bryggan midt emot satt en tolf eller tretton års tös och metade, satt på själfva bro-räcket i en kort blå klädning och dinglade med ett par långa blåa ben.

Afståndet var för långt för att han riktigt skulle kunna urskilja anletsdragen, men med tillhjälp af Jenny Nyströms teckningar, förstärkta med en femtonårig fantasi, hade Klafvan tämligen klart för sig, hur hon borde taga sig ut. Då han metat upp sin första mört, höll han den triumferande öfver hufvudet, aftagande sin hatt med en storartad åtbörd. Och den blå flickan på andra sidan sjön lät honom förstå, att hon senterade hans uppmärksamhet.

På så sätt höllo de båda barnen på och telegraferade till hvarandra hela sommaren, gjorde hvarandras bekantskap och blefvo vänner utan att någonsin hafva sett hvarandra på nära håll, än mindre växlat ett ord. Stumma hälsningar och barnsliga tankar gingo öfver vattnet från ö till ö.

Klafvan måste tillstå, att detta med den blå flickan på andra sidan sjön var det busigaste som händt honom.

Och så fattade han sitt beslut. Han skulle ro öfver och hälsa på henne. Dag från dag skulle han gömma i den stora sumpen allt hvad han metade upp och skänka henne. Han skulle öfverlämna det med ett tal, med ett riktigt tal.

»Min fröken,» skulle han säga, »min fröken!» — ja, egentligen var det endast dessa tvänne ord han fullt gillade. Resten af anförandet formulerades dag från dag på olika variationer, tills han en morgon med dunkande hjärta klef ned i den hvita, rankiga snipan och började ro.

Men innan han hunnit ett halft dussin årtag, dansade alla de olika tal han funderat ut fransäs i hufvudet på honom. Där fanns absolut ingen möjlighet att reda ut härfvan, utan Klafvan styrde åter stäffen mot hemmets strand, drog upp båten med en suck af lättnad och återvände till sin brygga och sitt metspö, likvisst med allvarlig föresats att lyckas bättre en annan dag.

Den dagen kom aldrig, men hösten kom, då han måste flytta in med sin pappa till den tråkiga staden.

Så fort Klafvan kom ombord, antogo hans drag minen af en efterlyst, ty den första han

fick se på akterdäcket var den blå flickan på andra sidan sjön. Han tog plats så långt som möjligt ifrån henne, men tittade i smyg, då han trodde sig obemärkt. Själf föreföll hon fullkomligt obesvärad af hans närvaro och nickade till och med vänligt åt honom, hvilket han besvarade med en fumlig blick.

Hon hade redan detta lugna och lediga uppträdande, som betingas af en oomtvistad ställning i sällskapslifvet, paradt med medvetandet om att folk tycker allt hvad man gör vara bra.

Men när Klafvan suttit där en stund och tittat, repade han mod till den grad, att själf-förhåfvælsens anda fick makt öfver honom. Där stod en pojke på mellandäck, en lång drummel, hufvudet högre än han själf. Klafvan gick fram till honom, stoppade händerna i byxfickorna, spottade och sade:

»Du är inte så stark som jag, mårutro!»
Den länge såg ned med omätligt förakt.

»Du för dej, tjö!»

I samma ögonblick låg den länge raklång på däck, reste sig och lommade bort.

Klafvan kastade en segerstolt blick upp till akterdäcket. Där satt den blå flickan på andra sidan sjön med de mörka ögonen glödande som eldkol i hufvudet. Klafvan återtog ej sin förra plats, utan satte sig alldeles midt emot henne, viss om hvar han hade sina sym-patier.

Men gamle Timberg skrattade mer än han gjort på mången god dag åt uppträdet med den länge. Han var så förbluffad, att han alldeles icke kunde fatta, hvad det var som farit i hans pojke, den lilla snälla, stillsamma Klafvan, hvilkens hand han aldrig sett lyftas i vrede.

Klafvans lilla vän hade en bok bredvid sig, som hon hade suttit och skrivit uti. Klafvan undrade hvad hon skref. Om en stund lade hon boken och pennan bredvid sig på bänken. Boken blef liggande kvar, men pennan slant ned mellan bänkens spjälor och rullade öfver däck till Klafvan, som ju satt midt emot. Då den kommit inom räckhåll, sköt han hastigt fram foten och höll den kvar, tills han oförmärkt lyckades taga upp den.

Nio år efteråt lämnade han pennan tillbaka, utan att han nänts skriva med den en enda rad. —

Natten efter det Klafvan berättade detta för Vivika Waltinsson, lågo både hon och Louise Bunge, hennes bästa vän, vakna till klockan fyra på morgonen. Loulou, som fick veta alltihop ifrån början till slut, likvisst under de grufvigaste tysthetslöften, anförtrodde det sedermera åt sin näst bästa vän under samma högtidliga bedyranden. Fjorton dagar efteråt under ett nachspiel på Bålingeholm talade Tarras Ulff om den för nio stycken herrar. Vi fingo alla veta den under tysthetslöfte och under kraf om samma löfte låter jag den nu gå vidare till de få, som ännu ej känna den. —

* * *

Salladin hade haft rätt, nu först stod Klafvan vid början af sin ungdom. Den blef kort, räckte endast några månader, men han hade dock haft sin tid.

Jag har hört sägas, att efteråt, då Vivika Waltinsson för länge sedan bar en annans tillnamn, många gånger efteråt, då där händelsevis kommit någon i hans väg, som påmint om hans blå flicka, om ögonen eller håret, ty dessa två ting voro ju det märkvärdiga hos henne, så skall Klafvan hafva mött dem med den blick man skänker en fjärran ungdomskärlek.

Nästan dagligen voro de tillsammans den

där hösten. De träffades på Hista, de träffades på Fällökna, Täby och Skälboö och öfverallt annorstädes för resten.

Om ja och nej blef där aldrig tal dem emellan, de kallade hvarandra aldrig ens vid namn. Ty Klafvan hade ännu allt för mycket kvar af skolpojken, som satte sig så långt han kunde ifrån henne på ångbåten.

De omständigheter, hvarunder han lefvat, voro så skiljaktiga från dem, i hvilka hennes andra herrbekanta vuxit upp, och därför var han dem också så slående olik.

Aldrig kunde väl Vivi tro, att någon människa skulle vara nog orimlig att tala med henne om något så skolfuxaktigt som filosofi. Men Klafvan visste hvad filosofien var värd, visste att den varit hans vän och dragit honom genom ensamhet och sorger. Och i sitt hjärtas välmening ville han också inviga henne i den stora läran.

»De flesta människor,» brukade han säga, »de flesta människor börja aldrig studera filosofi förrän det är för sent. Hvad de ägna sig åt är modärn skönlitteratur, hvilket är liktydigt med psykologisk vivisektion utan resultat, eller också läsa de modärna teaterpjäser, byggda på en passion, två paradoxer och en betjänt, som kommer in från höger med ett bref.» — — —

Där fanns en, som mera uppmärksamt än alla andra följde gången af Klafvans och Vivis förhållande till hvarandra. Rosa Tellep hade alldeles för många gånger sett samma sak upprepas för att hon inte skulle ana det snara resultatet, ifall ingenting inträffade som bröt händelsernas gång.

Och vore Klafvan en gång borta, skulle Skälboö mera utprägladt än någonsin få karaktär af förvisningsort för lifstiden, skulle blifva hennes S:t Helena. Så länge han fanns där, stod ju tiden ändå inte alldeles stilla. Hon ville inte taga afsked af de friska morgonridterna på tu man hand eller af eftermiddagspratstunderna i biblioteket, då Klafvan, hvilken småningom lärde sig behärska de flesta sidor af mänskligt vetande, lockades ur sin lärda förtegenhet.

Herre Gud, hon begärde ju inte mera af lifvet än detta: en människa att tala med, en enda röst i denna förfärliga tystnad.

Och nu ville ödet beröfva henne äfven detta. Men hon ville visa att hon var ödet för slug. Där hade kommit en liten flicka i vägen för henne. Men var hon då inte själf, Rosa Tellep, förmer än alla andra! —

Hon såg nog, att Klafvan älskade den blå flickan på andra sidan sjön, älskade för första och sista gången. Och hade inte detta korsat hennes egna intressen, skulle han så gärna fått henne också. Men Rosa hade nu alldeles ingen lust att uppoffra sig och hade alltid föraktat folk, som äflats att blåsa ut ljusen för sig.

På de logiska slutsatsernas försåtliga stråtkan man ju komma alldeles hvart som helst. Och Rosa inbillade sig visst att hon gjorde allt detta af omtanke för Klafvan. Han kunde ju aldrig komma att bo annat än på landet eller trifvas annorstädes. Därför borde han inte heller binda sig vid en stockholmsflicka, ty en stockholmsflickas själ är uppfylld af hufvudstadens asfalt och räta vinklar, intet landskap talar till henne så som lindarna i Kungsträdgården, och hon längtar evigt åter till sin älskade Sturegata.

Gällde det den glada lilla vilden Louise Bunge eller den mildögda Gertrud Anneldeh eller Mari Ann Brandholm, så stode Rosa utan detta argument. Men nu ville Rosa ordna händelsernas trassliga trådar en smula.

Hvad Vivi själf vidkom, hade hon flirtat

på baler och badorter så länge hon kunde minnas, hade spelat kär både innan hon blef det och sedan hon upphört att vara det. Hennes känslor voro hvarken djupa eller långvariga, hon kunde aldrig slungas från svart till hvitt, utan höll sig till de mera diskreta modefärgerna. Hon hade en visserligen oklar och obestämd, men likvisst mycket liflig förnimmelse af att lifvet på det stora hela ingenting annat var än en öfvergående företeelse, hvilken icke finge tagas för seriöst.

När det kom till kritan tror jag också, att hennes filosofi, så föga skolad den var, ägde mera verklighet än hans, ty hennes stod dock ständigt profvet. Men den dagen kom för Klafvan, då han svek det kategoriska imperativet och sträckte handen efter glaset.

Men Vivi reste hem till sitt land igen, och Rosa visste att hon ännu inte blifvit Klafvans fästmö. Allt gick som förut, hösten gulnade och rodnade och frös bort och begrofs under alnsdjup snö och julen kom, den stora doppardagen grydde med gran i salen och hafrekärfve på gården, med stöpta grenljus och lacklukt öfverallt och glädjen högt i tak och en sömning julotta.

Ack, till hvilket främmande land ödet och expresskurirerna föra oss, alltid känna vi igen dess flagga! Det har julgranen lärt vår barn-dom, och den lärdomen sitter grundfast. Eller kan man någonsin glömma Dannebrogens mytiska kors eller det omtvistadt »rene» eller Frankrikes blåhvita duk med spetsen doppad i blod eller den ryska bastmattan eller Spaniens bolstervar eller Turkiets halfmåne i nedan eller Uncle Sams Stars and stripes eller Ecuadors stjärnhimmel! —

Så kom helgen med bjudning på Biby och bjudning på Fällökna, med baler och buller. Slädarna körde upp till de stora gårdarna genom alléer af marschaller, dansen gick och vinet rann, pannorna slätades ut och bekymren blåstes bort, den glada och goda gamla tiden kom tillbaka ännu en gång.

Trettondagsaftonen var det bal på Hista. Den första Rosa Tellep fick se i damernas toalettrum var Vivika Waltinsson. Louise Bunge hade lurat henne till landet på några

dagar. Nu stod hon där, vackrare än någonsin, och klädd i blått till på köpet, klädd i blått från topp till tå.

Klafvan pinades grymt öfver att han inte kunde dansa, ty Vivi fick knappast sitta still ett ögonblick hela aftonen. Dock, hans stund skulle också komma. Ty Vivi hade strax lofvat honom att få köra för henne påföljande dag, trettondagen, på slädpartiet på Bälingsholm, hvilket ju skulle blifva julhelgens stora händelse, och hvilket blifvit förberedt i vektoral.

»Jag skall spänna för Satrap; han är den vackraste och vildaste i hela stallet — är fröken rädd för heta hästar?» sporde han, då de skildes åt på natten.

»Nej, jag är aldrig rädd, då ni kör,» sade hans blå flicka med en uppriktighet, som gjorde henne alldeles förtjusande.

Men vid de orden flammade Klafvans ansikte upp och han sopade golfvet med sin pälsmössa, då han blottade hufvudet och bugade sig till afsked. Så tog han tömmarna och kuskade hem till Skälboö.

Och var detta den sista gången Klafvan och Vivika Waltinsson möttes här i världen. (Forts.)

Ärade annonsörer!

På grund af upplagens betydliga stegring böra mindre annonser till Idun vara inlämnade senast lördagen före den vecka, i hvars nummer de äro afsedda att införas, annonser på en eller flere sidor ännu tidigare efter särskild öfverenskom-melse.

*Med utmärkt högaktning
IDUNS EXPEDITION.*

HYLINS Violtvål 612

HYLINS Liljekonvaljedoft

OLIKA SYNUNKTER.

BLAND GRUS och spillror konstnärn fann en skärfva med akantusblad. Hans håg blef varm, hans öga brann och såg med ens en pelarrad. I drömmens värld han byggde så ett tempel åt det skönas makt. Hur högt, hur djärft mot rymden blå det steg i bländhvit marmorprakt!

En annan man med annan håg på samma plats, med kyligt hän. ur stoftets gömslen räddad såg en klassisk, skär Endymion. Af flyktadt skönhetslif en fläkt han ej förnam, han märkte blott, att bildens vänstra häl var bräckt och marmorn skiftade i grått.

ANNA KNUTSON.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN,

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 19—25 JULI 1903.

Söndag: Soppa à la Bismark; kokt gös med smör och ägg; stekta kycklingar med grönsalad; krusbärskompoté med vispad grädd och makroner.

Måndag: Oxrullader med potatis; rabarbersoppa.

Tisdag: Bräckt skinka med spenat; filmjöl.

Onsdag: Afredd buljong med rostadt bröd; fricandeau på gädda med potatis.

Torsdag: Frikassé på kalf med ris; sviskonsoppa.

Freitag: Kötsoppa med klimp; falsk fiskfärs med hummersås.

Lördag: Biffstek med potatis; smultron med mjölk.

RECEPT.

Soppa à la Bismark (f. 6 pers.). 2 lit. stark, klar brun buljong, (3 kg. märkepipa ell. halv, 3 msk. smör, 1 msk. salt, 4 lit. vatten, 1 morot, 1/4 selleri, 1 purjolök, 5 persiljestjälkar, 1 1/2 msk. potatismjöl, cayennepeppar, sherry ell. maderia efter smak, 250 gr. konserverad sparris, frikadeller af kalffärs.

Beredning: Buljongen bör kokas

dagen innan den skall användas. Köttet tvättas med en duk, doppad i kallt vatten, skäres i bitar och benen huggas sönder. Smöret brynes i en tackjärnsanna, köttet och benen brynas väl däri och nedläggs i buljongskitteln, hvarefter det kalla vattnet och saltet tillsätts. Då buljongen kokar upp, skummas den väl och de ansade rotsakerna samt den sköljda persiljan lägges och buljongen får koka, på sakta eld, med tätt slutet lock, omkr. 6 tim. Den silas genom ylleduk ell. servett, förut vriden i hett vatten, och får stå till följande dag, då allt fett noga borttages.

Buljongen får koka upp och afredes med potatismjölet, förut utrördt i litet kallt vatten. Soppan får ett godt uppkok hvarefter den afsmakas med cayenne och vin. I soppskålen läggs den sönderskurna sparris samt frikadellerna och soppan tillsås. Den serveras mycket varm.

Krusbärskompoté (f. 6 pers.).

Till sockerlagen: 250 gr. toppsocker, 1 1/2 dcl. vatten, 1 lit. gröna, tunnskaliga krusbär, (1/4 gr. vanilin). Beredning: Af sockret och vattnet kokas en klar lag, som får kallna. Krusbären rensas och sköljas, få afrinna och läggs i sockerlagen samt få koka mjuka, men före så att de gå sönder. De uppläggas i kompottskål och lagen tillsättes med mera socker, om så behöves samt hopkokas och hälls öfver bären. Om så önskas tillsättes litet vanilin.

Kompotten serveras kall med vispad grädd och bakelser.

Oxrullader (f. 6 pers.). 1 3/4 kg. innanlår ell. fransyska med ben, 1 1/2 kg. späck, 1/2 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 3 msk. smör (60 gr.), 1 1/2 msk. hvetemjöl, 1 lit. buljong, kokt på benen.

Beredning: Köttet tvättas med en duk doppad i hett vatten och befrias från ben, himror och senor. På dessa kokas buljong hvarmed ruladerna spådas. Köttet skäras i 1 cm. tjocka skivor, tvärs öfver muskeltråderna och bultas väl. Späcket skrapas och skäres i tunna skivor, hvilka kryddas väl och läggs på köttskifvorna, som rullas ihop och ombindas hårdt på två ställen.

Smöret brynes i en stekgryta, ruladerna nedläggs, tätt intill hvarandra och beströs med mjölet samt brynas öfver stark värme under omskakning. Den kokande buljongen tillsättes och ruladerna få sakta steka med tätt slutet lock omkr. 1 1/2 tim. eller, tills de vid profning med vispkvist kännas möra. Ruladerna läggs upp på karott, såsen vispas upp och hälls öfver.

Fricandeau på gädda (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. gädda, 1 1/2 msk. salt, 1 tsk. ättika, 2 hg. späckfläsk, 2 hg. benfritt kalkkött, 3 dcl. buljong, 1 dcl. franskt vin, 15 persiljestjälkar, 1/2 tsk. hvitpeppar, brynt socker (1/2 msk. socker, 1 msk. vatten).

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 1 1/2 msk. mjöl, fiskspadet.

Beredning: Gäddan urtages, sköljes väl och torkas med en fiskhandduk. Skinnen afdrages med fjällen på och fisken ingnides med 1 msk. af saltet samt ättikan. 1 hg. af späcket skäres i fina strimlor, hvilka vändas i resten af saltet och därmed späckas gäddan i täta, jämna rader. Kalkköttet och resten af späcket skäres i skifvor och läggs på botten af en fiskkittel, gäddan nedlägges därpå och buljongen jämte vin, kryddor och det brynta sockret tillsätts. Fisken får därefter koka på sakta eld omkr. 20 min., då den upplägges på varmt serveringsfat och garneras med persilja eller kruskål, samt små kokta potatisar.

Till såsen fräses smör och mjöl, fiskspadet tillsättes litet i sänder, och såsen får koka 10 min. Den serveras i särskild såsskål.

Frikassé på kalf (f. 6 pers.). 1 3/4 kg. kalbringa, 2 lit. vatten, 1 1/2 msk. salt.

Sås: 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 3 msk. mjöl, 8 dcl. spad, saften af 1/2 citron, 1 msk. socker, 1—2 äggulor.

Beredning: Bringan knäcks på inre sidan och tvättas med en duk doppad i hett vatten. Vattnet kokas upp, bringan lägges skummas och saltas. Köttet får därefter sakta koka med tätt slutet lock, tills det är mört eller omkring 1 1/2 tim., då det tages upp och skäres i för servering lagom stora bitar samt upplägges på karott.

Smör och mjöl sammanfräses, spadet

tillsättes litet i sänder, under flitig rörning och såsen får koka 10 min., hvarefter den afsmakas med citronsaft och socker. Sist tillsätts de uppvispade äggulorna och såsen, får sedan endast sjuda samt hälls öfver köttet, som serveras med ris.

Kokta risgryn (f. 6 pers.). 2 dcl. risgryn, 3 lit. vatten, 1 1/2 msk. salt.

Beredning: Risgrynen sköljas först i kallt, sedan i varmt vatten och påsätts i kokande saltadt vatten och få koka mjuka, då de upphålls i durkslag och öfverspolas med kallt vatten. De insätts därefter genast i varm ugn och omrörs ofta med gaffel, tills de äro skilda och allt vatten afdunstat.

Falsk fiskfärs (f. 6 pers.). 120 gr. smör, 8 dcl. gräddmjöl, 120 gr. hvetemjöl, 8 ägg, salt, hvitpeppar, socker.

Tillformen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stöta skorpor.

Beredning: Smör och mjöl få koka upp, mjölet iröres varsamt, under full kokning och smeten får koka, tills den släpper pannan, hvarefter den slås upp i ett fat att kallna. Då irörs 4 hela ägg och 4 gulor, ett i sänder och färsen afsmakas väl med kryddorna. Sist nedskäras de återstående 4 äggvitorna, slagna till hårdt skum och massan hälls i en smord och brödbeströdd form med lock och gräddas i vattenbad i ugn eller ofvanpå spisen omkr. 1 1/2 tim.